

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΥΡ

Ὁ στρατηγὸς Στέφανος Τύρ (Stephen Turr) ἐγεννήθη ἐν Βάγα τῆς Οὐγγαρίας, τῷ 1825. Τῷ 1848, ἐγένετο ὑπολοχαγὸς ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατῷ. Σταθμεύοντο· τοῦ συντάγματος αὐτοῦ ἐν Ἰταλία, ἡ ἐπιζωμένη ἐν αὐτῷ ἀποστροφή πρὸς τὸν οἶκον τῶν Ἀψβούργων τῷ ἐνέπνευσε σφοδρὰ συμπαθείας αἰσθήματα ὑπὲρ τοῦ ἰταλικοῦ στρατοῦ· ὅτε δὲ ἡ ἐν Οὐγγαρία ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις προσεκάλεσε πάντας τοὺς ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατῷ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ὑπηρετοῦντας Οὐγγρους νὰ καταλίπωσι τὰς τάξεις αὐτῶν καὶ προσέλθωσιν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Πεδεμοντίου, ὁ Τύρ ἀπῆλθεν ἐκεῖσε ἐν Βουβαλώρας, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1849, καὶ διωρίσθη συνταγματάρχης τῆς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Σαρδηνίας οὐγγρικῆς λεγεῶνος. Μετὰ τὴν ἦτταν τῆς Νοβάρρας, τὸ πλεῖστον τῆς οὐγγρικῆς λεγεῶνος ἠκολούθησε τὸν συνταγματάρχην αὐτοῦ εἰς Βάδεν, ἔνθα εἶχεν ἐκραγῆ ἐπανάστασις, ἧς δι-αρκούσης ὁ συνταγματάρχης Τύρ διώκει οὐ μόνον τὰ λείψανα τῆς οὐγγρικῆς λεγεῶνος, ἀλλὰ καὶ τρία τάγματα Βαδαίων. Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως, οἱ Οὐγγροὶ κατέφυγον εἰς Ἑλβετίαν, ἡ δὲ ὀμοσπονδικὴ Κυβέρνησις συνέδραμε πολλοὺς αὐτῶν, ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας· ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης Τύρ, νοσῶν, ἔμεινεν ἐν Ἑλβετίᾳ, ἔνθα συνετηρήθη ἐπὶ τετραετίαν διὰ μικρᾶς συντάξεως, χορηγουμένης αὐτῷ παρὰ τῆς σαρδηνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐκραγέντος τοῦ ῥωσικοῦ πολέμου τῷ 1854, μάτην ἠτήσατο νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπὸ τὸν Ὁμέρ πασσᾶν, κατώρθωσεν ὅμως νὰ καταταχθῆ ὡς ἐθελοντής, καὶ νὰ μετᾶσῃ πολλῶν ἐν τῇ Κριμαίᾳ μαχῶν, καὶ ἰδίως ἐν τῇ τῆς Τζερνάγιας. Εἶτα ἐδόθη αὐτῷ ὑπηρεσία παρὰ τῷ συνταγματάρχῃ Μακμούρδω, τεταγμένω ἐπὶ τῶν μεταγωγικῶν τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ. Ἐνθ' ἐξετέλει τὴν νέαν ὑπηρεσίαν ταύτην, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1855, συνελήφθη ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ὡς λιποτάκτης, καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ συνοδίαν εἰς Κρονστάνδην, ὅπως δικασθῆ. Ἡ παράνομος αὕτη σύλληψις παρήγαγε μεγάλην ἀγανάκτησιν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, αἱ δύο δὲ Κυβερνήσεις, ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ, διεμαρτυρήθησαν. Ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διέμενεν ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἐδικάσθη ἐπὶ τέλει παρὰ στρατιωτικοῦ δικαστηρίου καὶ καταδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἡ ποινὴ αὕτη ἐμειώθη εἰς διαρκὴ ἐξορίαν, ἐπεμβάσης τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Κατὰ τὸν ἰταλικὸν πόλεμον τῷ 1859, προσελήφθη ἐν τῷ ἐπιτελείῳ τοῦ Γαριβάλδη, φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου, παρέστη δὲ διαρκῶς αὐτῷ καθ' ἅπασαν τὴν ἐκστρατείαν ταύτην μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐπληρώθη, κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ἐν Βρέσκιᾳ. Τὸ ἔαρ τοῦ 1860, ὅτε ὁ Γαριβάλδης ἐπεχείρησε τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν, αὐτὸς ὁ Τύρ ἐτάχθη ὑπ'

αὐτὸν ὡς ὑπαπιστής· πρὸ τοῦ Παλέριου δὲ προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποστρατήγου. Αἱ περιφανεῖς ἐν τῷ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνί ὑπηρεσίαι του ἀνεγνωρίσθησαν παρὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Βικτωροῦ Ἐδμανουήλ, καταταξάσης αὐτὸν ὑποστράτηγον ἐν τῷ ἰταλικῷ στρατῷ, τῷ 1861, καὶ ἀναθέσης αὐτῷ τὴν φρουρᾶσιν τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐπαρχίας Νεαπόλεως. Ὁ Τύρ ἐνυμφεύθη τὴν πριγκιπέσσαν Ἀδελίαν Οὐάις Βοναπάρτη, ἐξαδέλφην τοῦ Ναπολέοντος Γ', τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1861, καὶ ἐγκατέστη ἐν Παλλάντζα. Μετὰ τὴν νύμφευσιν αὐτοῦ δις μετέβη εἰς Ῥωμουνίαν, ὅπως παράσχῃ πράγματα τῇ Αὐστρίᾳ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ. Τὰ πολιτικὰ ταξίδια ταῦτα ἐκοιτήθησαν ὡς ἐνοχοποιοῦντα τὴν ἰταλικὴν Κυβέρνησιν, καὶ ὁ ὑποστράτηγος Τύρ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῆ. Ὁ Τύρ εἶνε ὁ συγγραφεὺς τῶν φυλλαδίων «Σύλληψις, δίκην καὶ καταδίκην τοῦ στρατηγοῦ Τύρ», 1863 καὶ ὁ οἶκος τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας.»

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς τομῆς τοῦ Ἰσμοῦ τῆς Κορίνθου, ἐνὸς καὶ τούτου τῶν μεγάλων ἔργων τῆς ἐκστρώσεως ἑκατονταετηρίδος, πολλὰ ἐγράφησαν περὶ αὐτοῦ ἐν εὐρωπαϊκαῖς ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς, ὑπὸ ἱστορικὴν, ἐμπορικὴν καὶ τεχνικὴν ἔφοσιν, ὧν τὰ πλεῖστα μεταφράσθησαν ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τῷ γαλλικῷ περιοδικῷ «La Nature» (ἀριθ. 460) ἐδημοσιεύθη περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος παρομοία μελέτη, ἣν, ὡς καταλληλοτέραν διὰ τὸ ἡμέτερον περιοδικόν, μεταφέρομεν ἐπὶ τὸ συντομώτερον ἐν τῇ «Ἑστία».

Ἡ τομὴ

ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἡ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν οὕσα ἐξάκις μεγαλειτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς Γαλλίας, πολὺ δὲ μικροτέρα τῆς τῶν Ὀκεανῶν, οὗς συνήνωσαν ἡ ὀσονούπω συννοῦσιν αἱ διώρυγες τοῦ Σουεῦ καὶ τοῦ Παναμᾶ, ἀποτελεῖ εὐρυτάτην ἑκτασίαν, ἐν ἣ διενεργεῖται σπουδαιότατη ἐμπορικὴ συναλλαγὴ. Ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους ἡ Μεσόγειος ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῶν ἀνταλλαγῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, παρατηρήσαντες τὰς θαυμασίας καμπὰς τῶν παραλίων τῆς, ἄς διαγράψουσιν οἱ βραχεῖς αὐτῆς κόλποι, τὰ ἀκρωτήρια, καὶ αἱ ἀδρῶς διεσπαρμέναι εἰς τὰ ὕδατά τῆς νῆσοι, συνέκριναν τὸν θαυμάσιον αὐτῆς σχηματισμὸν πρὸς τὰς πτυχὰς καὶ ἀναδιπλώσεις τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ κόσμου. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἡ ἐπ' ἀπειρον ἐπέκτασις τῶν ναυτικῶν γνώσεων, περιήγαγον τὴν Μεσόγειον εἰς δευτερεύουσαν θέσιν· οὐχ ἦττον εἰς τὰ παράλια αὐτῆς ἀκμάζουσιν ἔτι τινὰ τῶν ἀρχαίων ἐμπορειῶν, ἡ Βαρκελώνη, ἡ Μασσαλία, ἡ Γένοβα, ἡ Τεργέστη, ἡ Κωνσταντινούπολις. Εἰς τοὺς λιμένας τῆς Μεσογείου ἀνήκουσι σήμερον 30, 000 πλοῖα, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἀλιευτικῶν πλοιαρίων, χωρητικότη-

τος 2, 500, 000 τόνων, ἤτοι τὸ τέταρτον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων σύμπαντος τοῦ κόσμου, καὶ τὸ ἕκτον τῶν τόνων αὐτῶν. Ὁ ἐπισκεφθεὶς λιμένας τῆς Μεσογείου, παρετήρησε βεβαίως τὸ ὄντως μαγικὸν θέαμα, ὅπου περιστάσιν αἱ μακρὰ σειραὶ τῶν σκαφῶν ἀεροπλοίων, καὶ ἱστιοφόρων, ἀποτελούντων μακρὰ δάση ἱστῶν, ἐφ' ὧν κυματίζουσι ποικιλόχροσι σημαῖσι.

Εἰς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν πλοίων, ὃν ἐμνημονεύσαμεν, τῆς Μεσογείου, προσθετέον καὶ τὰ πλοῖα ἄλλων ἐθνῶν, ἰδίᾳ τὰ Ἀγγλικὰ, ἅτινα ἐμπορεύονται εἰς τὰ παράλια τῆς ἀπὸ τῆς Γιβραλτάρης μέχρι τῆς Ἀζοφικῆς, κομίζοντα τοὺς γαιάνθηκας τοῦ Καρδίφ καὶ Νιουκάστελ, τὰ πετρέλαια τῆς Ἀμερικῆς, καὶ πάσας τὰς πρώτας ὕλας, ἀκατεργάστους ἢ κατεργασμένας τοῦ Νέου Κόσμου, καὶ ἀποκομίζοντα τοὺς σίτους τῆς Ῥωσίας, τὸ θεῖον τῆς Σικελίας, τὰ μέταλλα τῆς Σαρδηνίας, Ἀφρικῆς καὶ Ἑλλάδος καὶ ὅλα τὰ ποικίλα προϊόντα τῆς ὕδατολεκανῆς ταύτης, ἧς τὰ ὄρια ἀποτελοῦσι τρεῖς ἡπειροὶ, τρεῖς κόσμοι ὅλως διάφοροι. Ἡ ἐμπορία τῆς Μεσογείου ἐν συνόλῳ ὑπολογίζεται εἰς ἐμπορεύματα 82 ἑκατομμ. τόνων, ἀξίας 8 δυσσεκατομμυρίων φράγκων.

Αὕτῃ ἡ γενικὴ ἐκθεσις τῆς κινήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Μεσόγειος χρησιμεύει ὡς ὁδός, εἶνε ἀρκετὴ σχεδὸν πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἀρχομένου ἔργου μετὰ τὰ δύο πρῶτα, τοῦ Σουέζ καὶ τοῦ Παναμᾶ.

Ἡ διώρυξ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, κειμένη ἐπὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἣ ἀκολουθεῖ τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν ἐμπόριον τῆς Μεσογείου, θέλει προσελκύσει εἰς τὰ ὕδατα αὐτῆς ὅλα τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἄχρι τοῦδε περιπλέουσι τὰ ἀκρωτήρια τῆς Ἑλλάδος. Ἀπλῆ παρατήρησις ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ μέρους τούτου ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου κεῖται ἐπὶ τῆς 38 μοίρας πλάτους, τὸ δὲ Ταίναρον ἀκρωτήριο ἐπὶ τῆς 36, ὥστε τὰ πλοῖα τὰ ἐμπορευόμενα μεταξὺ τῶν λιμένων τῆς Δύσεως, γαλλικῶν, ἰσπανικῶν, ἰταλικῶν, αὐστριακῶν, καὶ τῶν λιμένων τῶν ἀνατολικῶν, Ἑλλάδος, Τουρκίας, Μικρᾶς Ἀσίας, Κάτω Δουνάβεως, Βυζεῖνου Πόντου θὰ ἔχωσι βραχυτέραν γραμμὴν νὰ διανύσωσιν, ἣτις δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ 95 μέχρι 185 μιλίων, ἢ ἀπὸ 180 μέχρι 345 χιλιομέτρων, καθ' ὅσον θὰ ἔρχονται ἐξ αὐτῆς τῆς Μεσογείου, ἢ ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ. Ἐὰν παρατηρήσῃ τις οἰονδήποτε χάρτην θέλει ἰδεῖ ὅτι τὰ πλοῖα τὰ ἐρχόμενα ἀπὸ Μεσσηνίας ὡς πρὸς τὴν Μεσόγειον, καὶ ἐκ τοῦ Βοσνησίου ὡς πρὸς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, θὰ διευθύνονται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Πλὴν τῆς οἰκονομίας τοῦ χρόνου, ἣν θέλουσιν ἔχει ἐπιβάται καὶ ἐμπορεύματα, τὰ πλοῖα θὰ ἀποφεύγωσι τὰς ἐπικινδύνους διαβάσεις τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Πελοποννήσου. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὰ δύο Ἑλληνικὰ ἀκρωτήρια εἶχον τὴν μάλλον μι-

σητὴν φήμην. Τὸ πλησιέστερον πρὸς τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν, ὁ Μαλέας, ἦτο ὁ τόμος τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν ἢ τῶν Φοινίκων, τῶν ἠναγκασμένων νὰ παραπλέωσι τὴν τρομερὰν αὐτὴν ἄκραν, ὅπου ἡ θάλασσα, ἐξαγριωμένη διὰ τῆς συρράξεως ἐναντίων βρυμάτων, καθίστατο ἀδιάπλευρος «Μαλέας δὲ κάμψας, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, ἐπιλάθου τῶν οἴκαδ». Τὰ παρακείμενα ὡσαύτως ἀκρωτήρια Ταίναρον καὶ Ἀκρίτας ἦσαν ἐπίφοβα, ὅπως καὶ ὁ Μαλέας. Εἰς τὰ βελθεὶ σπήλαια τοῦ Ταίναρου μυκόμεναι αἱ καταφοραὶ τῶν θαλασσίων ἀνέμων ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὸν μῦθον ὅτι ἐκεῖθεν ἠκούοντο αἱ ὕλακαὶ τοῦ Κερέερος.

Ἡ προαγματικὴ τοῦ μεγάλου καὶ ὠφελιμοτάτου σχεδίου, οὗτινος προτίθεται ὁ στρατηγὸς Τῦρ, καὶ τὸ ὅποιον ἐνεκολπώθη, ὡς ὅλα τὰ μεγάλα ἔργα, ὁ Φερδινάνδος Λεστέψ, πολλάκις ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀρχαίων. Κατὰ τὸ 628 π. Χ. ὁ Περίανδρος, ὁ τύραννος τῆς Κορίνθου, ἐσκέφη εἰς τὴν διωρυχὴν τοῦ Ἰσθμοῦ. Τρεῖς αἰῶνας ὕστερον ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητῆς, εἰς τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἀνέβητο εἰς Αἴγυπτίους μηχανικοὺς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μελλούσης διαβάσεως, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς νὰ διαγράψωσι τὸ σχέδιον ἀλλ' οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος διεκήρυξαν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου εἶνε ὑψηλοτέρα τῆς τοῦ κόλπου τῆς Αἰγίνης. Περίεργος σύμπτωσης! μετὰ δύο χιλιάδας ἔτη ὁμοία πλάνη ἐκέλεε νὰ παρεμβάλλῃ ἐμπόδια εἰς τὴν τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἰούλιος Καίσαρ ἐσκέφη καὶ αὐτὸς τὴν διωρυχὴν τοῦ Ἰσθμοῦ, ὅπως ὡσαύτως καὶ τὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης Φουκίνης, καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος τῆς Ὀστίας. Ὁ Καλλιγούλας πρὸς στιγμὴν συνέλαβε τὴν σίεψιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ σχέδιον τοῦ Καίσαρος, ἀλλ' ὁ θάνατος ἀνέτρεψε τὰ σχέδια τόσον τούτου, ὅσον καὶ τοῦ κατακτητοῦ τῶν Γαλατῶν, τὰ ὅποια ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ ὁ Νέρων.

Ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἡ διωρυχὴ τοῦ Ἰσθμοῦ εἰσέρχεται εἰς φάσιν σπουδαιοτέρας ἐργασίας, ὡς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν σήμερον ἐκ τῶν καταφανῶν ἰχνῶν τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας ἐργασίας. Ὁ Δίων ὁ Κάσιος, καὶ ὁ Πλίνιος ἀναφέρουσιν ὅτι κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἀνασκευῆς ὁ Νέρων εὐρισκόμενος ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἔσκαψε διὰ χρυσῆς ἀξίνης, καὶ ἐπλήρωσεν ἐκ τῆς ἀνασκαφίσης γῆς κάνισρον, ὅπερ φέρων ἐπ' ὤμων ἐξέκένωσεν ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐνθα ἐπρόκειτο νὰ ρίπτονται αἱ ἐκχωματώσεις.

Αἱ ἐργασίαι, ἃς ἀνέλαβεν ὁ Νέρων δυστυχῶς ἐμποδίσθησαν ὑπὸ τῆς θρησκοληψίας τῶν ἱερέων τῆς Κορίνθου, οἵτινες φοβούμενοι μὴ ὁ γὰρ αὐτῶν ἐντελῶς καταλειφθῇ ὑπὸ τῶν διαβατῶν τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ μειωθῶσιν ἕνεκα τούτου αἱ εἰς τὸν νοῦν προσφοραὶ, ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἰδέαν αἰφνιδίου κατακλυσμοῦ, μέλλοντος νὰ ἐπέλθῃ ἐκ τῆς ἀνισότητος τῆς ἐπιρρανεῖας τῶν δύο

θαλασσῶν. Εἶπον ὅτι εἰς τινὰ μέρη, ὅπου ἡ ἀξίνη ἐπλήξε τὸ ἔδαφος, ἀνέβλυσεν αἷμα, καὶ ὅτι ὑποχθόνιοι κραυγαὶ ἀνήγγειλον ἐπικειμένην καταστροφὴν. Ἐκ τούτου τὸ ἔργον ἐγκατελείφθη.

Μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων τὰ ἔργα τῆς διωρυχῆς τοῦ Ἴσθμοῦ ἔμεινον ἐν ᾧ σημείῳ κατέλιπεν αὐτὰ ὁ Νέρων. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑνετίας ἐπανελήφθησαν, ἀλλὰ ταχέως ἐγκατελείφθησαν, καὶ μόνον κατὰ τὸ 1829 ἀνευρίσκουμεν σχέδιον διωρυχῆς ὑπὸ τοῦ Virlet d'Aoust, μέλους τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις ἀπετέλει μέρος τοῦ Γαλλικοῦ ἐπιτελείου, τοῦ ἐξερευνήσαντος τὴν Ἑλλάδα, συνταχθὲν τῇ αἰτήσει τοῦ κόμητος Καποδίστρια, τότε Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος. Αἱ δαπάναι τοῦ σχεδίου ἐκείνου ὑπελογίσθησαν εἰς τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια συνίστατο δὲ εἰς τὸ νὰ ἐπαναληφθῶσι, κατ' ἀρχὴν, αἱ ἐργασίαι τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἑνετῶν. Τῷ 1852 ὁ Λεωνίδας Λυγούνης, μηχανικὸς Κρής, διευθυντὴς τῶν ἔργων τοῦ Νείλου, συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς τομῆς τοῦ Ἴσθμοῦ, ἀλλ' ἄνευ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος. Τότε ἐθεωρεῖτο ὡς τι ἀκατόρθωτον ἢ διωρυχὴ τοῦ Ἴσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ σκέψις περὶ ἄλλης παρομοίας ἐπιχειρήσεως. Τῷ 1852 ὁ κύριος Grimaux de Caux παρήγγειλε τὴν χωροστάθμησιν τοῦ Ἴσθμοῦ, ἣν ἐξετέλεσεν ὁ κύριος Dubuitz μηχανικὸς Βρυαρὸς. Τῇ 24 Ἰουνίου 1869 ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου του ἐν Σουέζ ὁ κύριος Λεσσέψ ἐπεσκέρθη τὴν γραμμὴν τῆς μελλούσης τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς Κορίνθου διώρυγος. Τὸ σχέδιον κατὰ τὰ ἐπίμυνα ἔτη ὑπέστη διαφορὰς περιπετειᾶς, δις ἐδόθη ἡ παραχώρησις ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ τέλος ὀριστικῶς παρεχωρήθη τὸ ἔργον εἰς τὸν στρατηγὸν Τύρ. Ἡ δὲ παραχώρησις συμπίπτει εὐτυχῶς μετὰ τῆς κατασκευῆς τῶν νέων ἑλληνικῶν σιδηροδρόμων, οὔτινες θὰ διαπεράσωσι τὴν Χερσονήσον τοῦ Πέλοπος καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος, καὶ ἐνωθῶσιν οὕτω διὰ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς τουρκικοὺς σιδηροδρόμους. Θαλασσίαι διώρυξ καὶ σιδηροδρόμοι θὰ ἀναζωογονήσωσι τὴν γῆν, ἣτις ὑπῆρξε τὸ πάλαι ἢ κοιτῆς τῶν λαῶν τῆς Μεσογείου, καὶ τὴν ὁποῖαν οὐδέποτε ἐκάλυψεν ἐντελῶς ἡ νύξ. «Μετὰ παρακμὴν εἴκοσιν αἰώνων, λέγει ὁ Ἐλισσαῖος Ρεκλούς, ἡ Ἑλλάς δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ φωτίζῃ ἡμᾶς, ὡς οἱ ἀστέρες ἐκεῖνοι, οἱ ἐσβεσμένοι μὲν, ἀλλὰ τῶν ὁποίων αἱ ἀκτῖνες ἐξακολουθοῦσι φωτίζουσαι τὴν γῆν».

Κατὰ τὰς γενομένας χωροσταθμήσεις ὁ Ἴσθμὸς τῆς Κορίνθου, ὁ ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν πέριξ ὄρεων φαινόμενος ὡς γλῶσσα γῆς ἐπίπεδος, ἔχει ὑψώματα ἐν τῷ μεταξῦ, ὧν τὸ ὑψηλότερον ἀνέρχεται εἰς 78 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, εἰς ἀπόστασιν 1200 ἢ 1300 μέτρων περὶπου ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου· μέχρι δὲ τοῦ μέρους τούτου ἡ διώρυξ σύγκειται ἐκ προσχώσεων, αἵτινες δύνανται ν' ἀνασκαφῶσι διὰ τῆς βυ-

θοκόρου μέχρι τοῦ ὄρους, ὅπερ σύγκειται ἐξ ἀσβεστολίθου τριτογενεῶς, μετρίως σκληρότητος, καὶ συνοχῆς ἰκανῆς, ὥστε τὰ ἔξοδα τῆς κατόπιν συντηρήσεως νὰ εἴνε σχεδὸν μηδαμινά. Τὸ ὄρεινὸν μέρος τοῦ Ἴσθμοῦ ὑψοῦται ἀποτόμως εἰς ὕψος, μετὰ τὸ δεύτερον χιλιόμετρον, 50 μέτρων, καὶ μετὰ 3, 500 μέτρα ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς Κορίνθου, εἰς 78 μέτρα, ἥτοι εἰς 86 μέτρα ὑπὲρ τὸν πυθμὲνα τῆς διώρυγος, ἣτις θ' ἀνασκαφῆ εἰς 8 μέτρων βάθος, ὅπως καὶ ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ. Τὸ ὄρος καταπίπτει διὰ κλίσεως ἀποτόμου πρὸς τὸν κόλπον τῆς Αἰγίνης, καὶ μετὰ τὸ πέμπτον χιλιόμετρον, ἢ 800 μέτρα ἀπὸ τῆς παραλίας, ἡ διώρυξ θὰ ἀνασκαφῆ ἐντὸς ἀμυγδαλῶν προσχώσεων. Ἐν ὄλῳ ἐκ τῆς ἐκχωματώσεως τοῦ Ἴσθμοῦ θὰ ἐξχθῶσι περὶπου 9,500,000 κυβικὰ μέτρα γῆς, ὧν τὸ πλεῖστον θέλει εἶσθαι βραχώδες. Τὸ ὄλικόν μῆκος συμπριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐκατέρωθεν θαλασσίας ἀβλακός, ἣτις καὶ αὕτη θ' ἀνασκαφῆ εἰς βάθος 8 μέτρων, θέλει εἶσθαι 6,300 μέτρα εἰς γραμμὴν ἐντελῶς εὐθεῖαν.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐργασιῶν ὑπὸ τεχνικὴν ἐποψιν βασιζέται ἐπὶ τοῦ σπουδαιότερου ἔτι ἔργου τοῦ Παναμᾶ. Ἡ ἀνασκαφὴ ἐν τοῖς ἐκατέρωθεν πεδινοῖς τόποις θὰ γίνεται διὰ βυθοκόρων, ὁ ἐκβραχισμὸς δὲ διὰ διατρήσεως ὀριζοντείων ὀπῶν διὰ μηχανημάτων, ὡς θὰ πληρῶσιν ἐκρηκτικῶν ὕλων.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ μηχανικὰ ταῦτα μέσα, δυνάμεθα νὰ προείπωμεν ὅτι τὸ ἔργον τῆς τομῆς θέλει ταχέως ἐκτελεσθῆ. Ἐν ᾧ σημείῳ ἀφίκοντο σήμερον μετὰ τὴν μεγάλην διάτρησιν τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου αἱ μέθοδοι τῆς ὑπονομούσεως καὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν βράχων, δύναται τις νὰ εἴπῃ τολμηρῶς ὅτι ἡ ἐκτέλεσις κολοσσίων τομῶν, οἷα ἡ τοῦ Παναμᾶ, καὶ ἡ τῆς Κορίνθου εἴνε ἐκ τῶν προτέρων λελυμένη, καθότι ἡ ἀνασκαφὴ τῆς ἀμμου δὲν εἴνε παρὰ μακρὰ τις ἐργασία τῆς βυθοκόρου, ὁ δὲ ἐκβραχισμὸς διαρκῆς σειρὰ ἐκρήξεων δι' ὑπονόμων. Αἱ ποιότητος εἰδῶς ἐργασίαι, δι' ὧν ἐξάγονται χόματα ἑκατομμυρίων κυβικῶν μέτρων, δὲν εἴνε πρωτοφανεῖς. Ἡ μεγάλη διατομὴ τοῦ Desague de Huertuetoca, ἡ γενομένη, ὅπως μετοχρεύεσθαι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Couantilan, οὔτινος αἱ πλήμυραι ἠπέλιον τὸ Μεξικὸν καθ' ὥρας τινὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἔχει μῆκος 20 χιλιόμετρων, καὶ φθάνει εἰς ὕψος ἑνιαχοῦ 50 ἢ 60 μέτρων. Ἡ διατομὴ τοῦ Gabelbach ἐν Βρυαρῆ εἰς μῆκος 730 μέτρων ἐπὶ ὕψους 37,40, ἡ τοῦ Harbastofen 50 μέτρων μῆκους, ἐπὶ ὕψους 32 μέτρων.

Ἀφίοντες κατὰ μέρος τὸ τεχνικὸν ζήτημα τῶν ἐργασιῶν, καὶ τὴν δαπάνην, καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῶν, ὧν ἐκείνη μὲν ὑπελογίσθη εἰς 24, 600, 000 φράγκα, αὕτη δὲ εἰς 4 ἔτη ὑπὸ τοῦ κυρίου Dauzats, ἀρχιμηχανικοῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, καὶ τεχνικοῦ συμβούλου τῆς διώ-

ρυγος τοῦ Παναμᾶ, ἐξετάσωμεν βραχέως τὰ τοῦ Ἴσθμοῦ ὑπὸ ἐμπορικῆν ἔποψιν· κατὰ τί δὴλα δὴ θέλει συντελέσει ὁ Ἴσθμὸς τῆς Κορίνθου εἰς τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν τῆς Μεσογείου, ἧς κατεδείξαμεν τὴν σπουδαιότητα ἐν γένει. Ὁ στρατηγὸς Τῦρ, βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ναυτικῆς στατιστικῆς τῶν διαφόρων χωρῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἀνατολὴν, ὑπολογίζει εἰς 5,900,000 τόνους τὴν διάθεσιν τῆς διώρυγος τῆς Κορίνθου κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἧτοι 750,000 τόνους ἐκ τῶν γαλλικῶν λιμένων, ἐξ ὧν 650,000 μόνον ἐκ Μασσαλίας, ἧς ἡ ἐμπορικὴ συναλλαγὴ μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἀνῆλθε τῷ 1879 εἰς 1,000,000 τόνους· ἐκ τῶν ἰταλικῶν λιμένων ὑπολογίζει 1,800,000 τόνους, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως 1,000,000, καὶ 200,000 τόνων ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν· τέλος 1,000,000 τόνων ἐκ τῆς Ἑλλάδος αὐτῆς, ἧς ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τὸ 1875 ὑπελογίσθη εἰς 8,000,000 τόνους. Πλὴν τῶν ἱστιοφόρων, ὑπολογίζουσιν ὅτι τὸ Ταίναρον κάμπουσι κατ' ἔτος 5,800 μεγάλα ἀτμόπλοια ταχυδρομικὰ καὶ ἐμπορικὰ καὶ 200 πλοῖα πολεμικὰ, ὧν τὰ πλείστα ἔχουσι συμφέρον νὰ διέλθωσι διὰ τῆς διώρυγος. Ὅρίζοντες λοιπὸν, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ στρατηγοῦ Τῦρ, ἐν φράγκον διὰ τὰ πλοῖα τὰ ἐρχόμενα ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ, καὶ 50 λεπτὰ διὰ τὰ ἐρχόμενα ἐκ τῆς Μεσογείου, ὡς διαπόρεια κατὰ ἄτομον καὶ κατὰ τόνον, θέλομεν ἔχει ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς διώρυγος 4,500,000 φράγκα, ἀνταποκρινόμενα εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν 30,000,000, ἅτινα ὁ ἀπαιτήσῃ ἡ ὅλη ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου.

Ἡ τομὴ λοιπὸν τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἀρχομένη ὑπὸ ἀρίστους οἰωνοὺς, θέλει ἔχει ὡς ἀγαθὰ ἀποτελέσματα συντομίαν τῆς θαλασσίας ὁδοῦ διὰ τὰ πλοῖα, ἅτινα ἐκ Μεσσηνίας διευθυνόμενα εἰς τὸν κόλπον τὸν Σαρωνικὸν δὲν θὰ καταλείπωσι τὴν 38 μῶρην τοῦ πλάτους, καταβαίνοντα μέχρι τῆς 36, καὶ ἀποφυγὴν τῆς κινδυνώδους διαβάσεως τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Πελοποννήσου. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου φαίνεται σχετικῶς εὐκόλος καὶ ταχεῖα διὰ τῶν τελευταίων μεθόδων καὶ γνωπτῶν, ὑπάρχει δὲ καὶ ἡ βεβαιότης ὅτι τὸ μικρὸν τέλος τῶν διοδίων θέλει ἐκλύσει πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην τὰ πλοῖα. Πάντα ταῦτα εἶνε ἱκανῶς ἀγαθὰ ὅπως, μετὰ τόσας ἀποπειράς τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις ἡμῶν, ὁ Ἴσθμὸς τῆς Κορίνθου κατασταθῇ πλωτὴ διώρυξ.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ ἀξίνα ἐργάζεται, ἐπεκτείνουσα τὰ ἔργα, τὰ ἐπιχειρηθέντα ὑπὸ τοῦ Νέρωνος· συγχρόνως δ' ἐξ Ἀθηνῶν μέχρι Πατρῶν διαχαράσσεται σιδηροδρομικὴ ὁδός. Ὅταν ὅλα ταῦτα τὰ ὠραῖα σχέδια πραγματοποιῶσι νέα θεμέλια ἡ Ἑλλάς θέλει θέσει προόδου καὶ εὐθυμείας δι' ἑαυτήν.

A. M.

ΑΘΗΝΑΙΣ

[Ἱστορικὸν διήγημα Φερδινάνδου Γρηγοροῦ.
Μετὰφρασίς Σπυρ. Π. Λάμπρου].
Συνίημα: 181 σελ. 402.

ΚΑ'

Εἰς τὸν βίον τοῦ ἀτυχοῦς Θεοδοσίου εἶχον εἰσέλαισι αἱ Ἐρινύες, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐθυσίασεν εἰς τὸν δαίμονα τῆς ζηλοτυπίας τὴν σύζυγον καὶ τὸν παιδικὸν αὐτοῦ φίλον καὶ ἐπεδάρυνε μὲν ἑαυτὸν διὰ τοῦ κρίματος, ἐστερήθη δὲ τῶν ἀξιολογωτάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν.

Μετὰ τῆς ἐξορίας τῆς Εὐδοκίας συνέχεται πάντως καὶ ἡ πτώσις τοῦ Κύρου, ἧτις ἐπῆλθε πιθανῶς ἀμέσως μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Σατουρνίου.

Ὁ ὑπατικός καὶ πατρίκιος Κύρος ἦτο ἔπαρχος τῆς πόλεως καὶ κατεῖχε τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο ἀξίωμα ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη¹. Διὰ τοῦ ἀξιώματος τούτου παρείχετο αὐτῷ ἡ ἐπίβλεψις τῶν δημοσίων κτιρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, περὶ ὧν ἐμερίμνα μετὰ ζήλου ἐπιμονωτάτου. Ἐκ σεισμοῦ εἶχε πέσει μέρος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ὅπερ ἀνωκοδομήθη τῇ φροντίδι αὐτοῦ μετὰ ταχύτητος μεγάλης². Ὁ Κύρος πρόπει νὰ ἐγένετο πρόξενος πολλῶν ἀγαθῶν εἰς τὴν πόλιν, εἰς ἣν εἰσῆγαγε πρὸς τοῦς ἄλλοις καὶ τὸν δημόσιον φωτισμὸν τῶν ἐργαστηρίων. Ἐξάγομεν δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ἐνθουσιώδους προσφρονήματος δι' οὗ ἡμέραν τινα ὁ λαὸς παρόντος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἐχαίρεισεν αὐτὸν ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ κρυυγᾶσας «Κωνσταντῖνος ἔκτισε (τὴν πόλιν)· Κύρος ἀνενέωσεν· αὐτὸν ἐπὶ τόπον αὐγουστε».

Ὁ ἔπαρχος εἶχεν ἀφορμὴν νὰ φοβηθῇ ἐπὶ τῇ ἀνοικείῳ ταύτῃ καὶ διὰ πολιτευόμενον κινδυνώδει ἐκφράσει τῆς ἀρεσκείας. Ὁ δ' αὐτοκράτωρ κατέστησε πάρευθα πρᾶγμα τὴν προμαντείαν αὐτοῦ τὴν ἐκφρασθεῖσαν διὰ τῶν λέξεων «οὐκ ἀρέσκει μοι τύχη πολλὰ γελῶσα». Ἐνάγαγε δὴλα δὴ τὸν εὐνοούμενον τοῦ λαοῦ εἰς δίκην ὡς δῆθεν ὀπαδὸν τῆς εἰδωλολατρείας, ὡς ἐλληνόφρονα³. Ὡς δεσποτικός δὲ τύραννος ἐστέρησεν αὐτὸν τῶν τε τιμῶν καὶ ἀξιομάτων καὶ τῆς περιουσίας.

Ὁ ἀτυχὴς Κύρος κατέφυγεν εἰς τὸ ἄσυλον ἐκκλησίας τινός, ἀλλ' ἐκεῖ διέταξεν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ. Ἠνάγκασε δ' αὐτὸν νὰ φορέσῃ τὸ ῥάσον, ὡς πρότερον εἶχεν ἐπιβάλει· αὐτὸ καὶ εἰς τὸν πραιπόσιτον αὐτοῦ Ἀντίοχον. Ὁ δὲ πλούσιος οὗτος πατρίκιος, ὁ ἄλλοτε παιδαγωγὸς τοῦ νεαροῦ αὐτοκράτορος εἶχε πέσει πάλιν εἰς δυσμένειαν καὶ εἶχε γίνεαι προσβύτερος ἐν Κωνσταντινουπόλει⁴.

1. Μαλάλας XIV, 361.

2. Κατὰ τὸν Ζωναρᾶν (II, 34) ἐν ἐξήκοντα ἡμέραις, τοῦθ' ὅπερ εἶνε κατεσκευασμένη ταχύτης.

3. «Ἐπλάκη ὡς Ἕλλην» κατὰ τὸν Μαλάλαν. «Διαβάλλεται ὡς ἐλληνόφρων» κατὰ τὸν Κεδρητὸν I, 599.

4. Ἰὸ ἔτος εἶνε ἀδέβειον. Περὶ δὲ τῆς πτώσεως αὐτοῦ